



AİLE EĞİTİM

B Ü L T E N İ

● TEMEL EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

● ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

● OCAK - 2026



EVDE VE OKULDA
ÇOCUK GÜVENLİĞİ



Sevgili Aileler,

Okul öncesi dönemde çocuklar çevrelerini çoğu zaman tadararak, dokunarak ve koklayarak tanır. Bu doğal keşif süreci; artan merak duygusu ve hareketlilikle birleştğinde yabancı cisim yutma, düşme, sıcak yüzey teması gibi çeşitli riskleri de beraberinde getirir. Bu dönemde çocuklar davranışlarının tehlikeli sonuçlar doğurabileceğini henüz öngöremedikleri için günlük yaşamda desteklenmeye ve korunmaya daha fazla ihtiyaç duyar.

Düşme, yanık gibi kazaların erken çocukluk döneminde sıkça görüldüğünü gösteren birçok çalışma mevcuttur. Çocukların günün büyük bölümünü ev ortamında geçirdiği düşünöldüğünde aileleri olarak onlara güvenli bir yaşam alanı oluşturmanız ve olası riskleri önceden fark etmeniz bu noktada büyük önem taşır. Günlük yaşamda alacağınız küçük ama etkili önlemler, bu tür kazaların büyük ölçüde önlenmesine katkıda bulunur. Bu ayki içeriklerimizde çocuğunuzun güvenliğini tehdit edebilecek başlıca riskler hakkında farkındalık oluşturmayı ve evde alabileceğiniz koruyucu önlemleri sizlerle paylaşmayı amaçlıyoruz.

Yabancı Cisim Yutulmaları: Önlenebilir Bir Hayati Risk



Çocuklar özellikle yaşamlarının ilk yıllarında küçük nesneleri ağızlarına götürebilir hatta yutabilirler. 1-5 yaş arasındaki çocuklarda yabancı cisim yutma riski daha yüksektir. Yabancı cisim yutma davranışı, evde ve okulda alınacak basit önlemlerle büyük ölçüde önlenebilir. Böyle bir durum çocuğun sağlığını tehdit edebilecek sonuçlara yol açabileceği için acil ve dikkatli bir yaklaşım gerekebilir.

Ağızdan alınan yabancı cisimler, yemek borusundan mideye ilerleyebileceği gibi solunum yoluna kaçarak nefes almayı da engelleyebilir. Yabancı cisim yutulması, cismin mideye ilerlediği durumları ifade ederken soluk borusuna kaçması ise solunumu etkileyen farklı bir durumdur.



Düğme pil, çoklu mıknatıs (manyetik cisimler), toplu iğne, vida, kürdan gibi sivri ya da uzun cisimler çocuklar tarafından yutulduğunda ciddi sağlık riskleri taşır. Özellikle düğme piller temas ettikleri dokuda kısa sürede yanığa ve ciddi hasara yol açabilir. Bu nedenle çocuğunuzun yabancı bir cisim yutmuş olabileceğinden şüphelendiğinizde zaman kaybetmeden sağlık yardımı almalısınız.

Çocuklar tarafından sıklıkla yutulan yabancı cisimler arasında madenî paralar, küçük oyuncak parçaları, küçük plastik parçalar (kalem kapağı, şişe kapağı gibi), boncuklar, küçük ve kopabilir tokataki parçaları ve su maymuncukları (su boncukları) yer almaktadır. Ev ortamında sık karşılaşılabilen bu tür cisimler için gerekli önlemlerin alınması, yabancı cisim yutma riskinin azaltılmasında önemli rol oynar.



Yabancı Cisim Yutulmalarını Önlemek İçin Öneriler

Düğme pil, mıknatıs, bozuk para, boncuk, düğme gibi küçük ve vida, toplu iğne gibi sivri ya da keskin cisimleri çocuğunuzun kesinlikle ulaşamayacağı, kapaklı ve tercihen kilitli alanlarda saklayınız.

Düğme pil veya mıknatıs (özellikle çoklu mıknatıs) içeren oyuncakları almamaya çalışınız. Evinizde varsa yalnızca sizin gözetiminizde kullanılmasına izin veriniz. Pil kapaklarını düzenli olarak kontrol ederek kırık ya da açılabilir durumda olanları kullanmayınız.

Pil kapağı açılabilen kumanda ve elektronik cihazları çocuğunuzun erişebileceği alanlarda bırakmayınız.

Oyuncak seçerken çocuğunuzun yaşına uygun, küçük parça içermeyen, kolay kopmayan, CE işareti bulunan güvenli oyuncakları tercih ediniz.

Su boncukları gibi suyla şişen cisimlerin yutulduğunda çocuklarda ciddi sağlık sorunlarına yol açabileceğini unutmayınız ve bu tür ürünleri evde bulundurmayınız.

Çocuklarınız arasında yaş farkı varsa büyük çocuğunuzun küçük parçalı oyuncaklarını küçük çocuğunuzun oyuncaklarından ayrı bir alanda bulundurunuz.

Kıyafetlerinizde bulunan düğme, boncuk, çengelli iğne gibi kopabilir parçaları düzenli olarak kontrol ediniz ve mümkünse bu tür aksesuarları tercih etmeyiniz.

Çöpe atılan maddelerin de çocuğunuz için risk oluşturabileceğini unutmayınız. Bozulmuş yiyecekler, jilet, pil gibi tehlikeli atıkların bulunduğu çöp kutularının kilitli kapaklı olmasına dikkat ediniz.

Okul Ortamında Alınabilecek Önlemler



Mıknatıslı ve düğme pilli materyaller ile su maymuncukları sınıf ortamında bulundurulmamalıdır.

Sınıfta kullanılan oyuncaklar yaş gruplarına göre ayrılmalı, küçük parçalı materyallerin küçük yaş gruplarının bulunduğu alanlarda yer almamasına dikkat edilmelidir.

Sınıf ortamında düzenli güvenlik kontrolleri yapılmalı; kopmuş, gevşemiş veya risk oluşturabilecek küçük parçalar fark edildiğinde bu parçalar hemen ortamdaki uzaklaştırılmalıdır.

Öğrencilerin kıyafetlerinde yer alan kopabilir aksesuarlar (düğme, toka, taş vb.) fark edildiğinde aileye bildirilmelidir ve risk ortadan kaldırılmadan kullanımına devam edilmemelidir.

Okul kantinlerinde düğme pil içeren oyuncak, küçük mıknatıslı aksesuar, mini anahtarlık gibi küçük materyaller kesinlikle satışa sunulmamalıdır.

Okul içerisinde toplanan kullanılmış piller, öğrencilerin ulaşamayacağı kapalı bir kutuda toplanmalı; güvenlik amacıyla uçları bantlandıktan sonra uygun atık toplama noktalarına teslim edilmelidir.

Çocuğunuzun Yabancı Cisim Yutması Durumunda



Çocuğunuzun yabancı bir cisim yutmuş olabileceğinden şüphelendiğinizde acil yaklaşım planını uygulamanız önemlidir.



Yapılması Gerekenler

Zaman kaybetmeden **112 Acil Servis** ile iletişime geçerek yutulduğundan şüphelenilen cisim ve olayla ilgili bilgileri net bir şekilde yetkililerle paylaşınız. Bu süre zarfında çocuğunuzun sakin kalmasını sağlayınız.

Eğer çocuğunuz 1 yaşından büyükse ve düğme pil yuttuğu düşünülüyorsa sağlık ekipleri gelene kadar çok küçük bir miktar (yaklaşık 10 ml) bal verilebilir. 1 yaşından küçük çocuklara kesinlikle bal verilmemelidir.

Olay okul ortamında gerçekleşmişse okul yönetimi ve aileye gecikmeden bilgi verilmelidir.



Kesinlikle Yapılmaması Gerekenler

Çocuğunuzun kusturmaya çalışmayınız ve sırtına vurmayınız.

Parmak, cımbız veya herhangi bir araçla çocuğunuzun ağzına müdahale etmeyiniz.

Düğme pil dışında herhangi bir cisim yutma durumunda sağlık ekipleri gelene kadar çocuğunuza su, süt, ekmek ve yoğurt dâhil olmak üzere hiçbir yiyecek veya içecek vermeyiniz. Bu tür girişimler, istenmeyen etkileri artırarak yabancı cismin daha ileri itilmesine neden olabilir.

“Bir şey olmaz, biraz bekleyelim.”, “Belirtti çıkarsa bakarız.” gibi düşüncelerle zaman kaybetmeyiniz.

Böyle bir durum yaşandığında panik, kaygı, suçluluk gibi duygular hissetmeniz çok normaldir. Yukarıda paylaşılan acil durum adımları, böyle anlarda doğru ve hızlı hareket etmenize yardımcı olmak için hazırlanmıştır. Unutmayın ki bu gibi durumlarda erken fark etmek, doğru karar vermek ve hızlı davranmak en önemli üç adımdır.

Gazi Üniversitesi Çocuk Gastroenteroloji Bilim Dalı'nda görevli **Prof. Dr. Buket Dalgıç** ile **Uzman Doktor Özlem Sümer Coşar** tarafından hazırlanan konuyla ilgili bilgilendirmenin yer aldığı videoya ulaşmak için karekodu okutunuz.



Düşme, Çarpma ve Ev Kazaları



Okul öncesi dönemde çocuklar fiziksel olarak daha etkin hâle gelir. Yürüme, koşma ve tırmanmayı yeni öğrenen çocuklar; denge ve koordinasyon becerileri ile tehlike algıları henüz tam olarak gelişmediği için düşme, çarpma ve ev kazalarına daha açıktır. Bu süreçte çevrelerini keşfeden çocuklar için ev ortamında bulunan elektrikli eşyalar, prizler, kesici ve delici aletler önemli riskler oluşturabilir. Evde yapılacak basit düzenlemeler ve alınacak önleyici tedbirlerle bu risklerin büyük ölçüde azaltılması mümkündür.

Düşme ve Çarpmalara Bağlı Ev Kazalarını Önlemek İçin Öneriler



Pencere, balkon, merdiven gibi sık kullanılan alanlarda korkuluk ve güvenlik önlemlerinin bulunmasını sağlayınız; pencerelerde mutlaka güvenlik kilidi kullanınız. Unutmayın ki bir çocuğun düşmesi için 10-15 cm'lik bir açıklık bile yeterli olabilir.



Balkon ve merdiven korkuluklarında parmaklık aralıklarının çocuğun başının geçemeyeceği kadar dar olmasına özen gösteriniz.



Çocuğunuzun tırmanabileceği sandalye, tabure, sehpa gibi eşyaları pencere, balkon ve korkuluk kenarlarından uzak tutunuz.



Mobilyaların sert ve sivri köşelerini köşe koruyucularla yumuşatınız. Devrilme riski olan dolap ve rafları duvara sabitleyiniz



Kaykay, bisiklet gibi araçları kullanırken çocuğunuzun kask ve uygun koruyucu donanımlar takmasını sağlayınız; bu araçların yaşına uygun olmasına özen gösteriniz.

Düşme, Çarpma ve Ev Kazaları



Halı ve yollukları sabitleyerek kayma ve takılma riskini azaltınız; ev içi oyun alanlarını mümkün olduğunca düzenli tutunuz.



Banyo, tuvalet gibi ıslak zeminlerde kaymaz paspas kullanınız ve çocuğunuzu bu alanlarda mümkün olduğunca yalnız bırakmayınız.



Çocuğunuz yataktan kendi başına güvenli şekilde inebilecek gelişime gelene kadar yatak kenarlarının korumalı olmasına dikkat ediniz.



Okul öncesi dönemde ranza kullanımı önerilmemektedir. Bu yaş grubundaki çocuklar için ranzanın yüksekten düşme riski nedeniyle güvenli bir yatak seçeneği olmadığını unutmayınız.



Merdiven başlarında güvenlik kapısı gibi önlemler kullanarak çocuğunuzun kontrolsüz geçişini önleyiniz.



Asansör boşlukları, çatıya çıkışı olan damlar veya güvenliği sağlanmamış yüksek alanların çocuklar için risk oluşturabileceğini unutmayınız ve bu alanlara erişimi olan kapıları kilitli tutunuz.



Makas, bıçak gibi kesici ve delici aletleri çocuğunuzun ulaşamayacağı alanlarda saklayınız ve bu aletleri kullanım sonrasında açıkta bırakmayınız.



Açık prizleri priz koruyucularla kapatınız; sarkık kabloları ise çocuğunuzun erişemeyeceği şekilde düzenleyiniz.



Sıcak Yüzey Riskleri



Yanıklar, okul öncesi döneminde sıklıkla görülen kazalardandır. Evde bulunan ocak, fırın, çaydanlık, su ısıtıcı, ütü, soba ve sıcak su muslukları çocuklar için önemli risk unsurlarındandır. Sıcak yüzey temasına bağlı kazalar, çoğu zaman kısa sürede gerçekleşir. Çocukların cildi daha ince ve hassas olduğu için kısa süreli temaslarda bile derin yanıklar oluşabilir. Bu nedenle gerekli önlemleri almak ve riskli alanlarda yetişkin gözetimini sürdürmek çok önemlidir.

Sıcak Yüzeylere Bağlı Riskleri Önlemek İçin Öneriler



Sıcak içecek ve yiyecekleri masa veya tezgâh kenarları gibi çocuğunuzun ulaşabileceği yerlere bırakmamaya özen gösteriniz. Çocuklar uzanarak ya da çekerek bu içecek ve yiyecekleri üzerlerine dökebilir.



Yemek yaparken tencere ve tava saplarını her zaman ocağın iç kısmına doğru çeviriniz.



Mutfakta yemek yaparken ya da sıcak bir şey taşıırken çocuğunuzu kucağınızda taşımayınız. Yerde yemek yiyorsanız tencere, çaydanlık gibi sıcak içecek ve yiyecekleri sofraya getirmeyiniz.



Mutfak, banyo gibi sıcak yüzeylerin bulunduğu alanlarda çocuğunuzu bir an bile yalnız bırakmayınız.



Soba, ısıtıcı ve şömine gibi ısı kaynaklarını, çocuğunuzun temas edemeyeceği şekilde koruyucu önlemlerle güvenli hâle getirin.

Çocuklarda Yanıkla Karşılaşıldığında Ne Yapılmalı?



Banyo sırasında suyun sıcaklığını her seferinde kontrol ediniz. Önce soğuk suyu açıp ardından sıcak su ile suyu ılıklaştırınız.



Çocuklar masa örtüsünü çekerek üzerlerine sıcak yiyecek ve içecekleri dökebileceklerinden masa örtüsü kullanmamaya özen gösteriniz.



Ütü, su ısıtıcı gibi sıcak yüzeyli ürünleri kullandıktan sonra fişten çekerek çocuğunuzun erişemeyeceği bir yerde saklayınız.



Kibrit ve çakmağı çocuğunuzun ulaşamayacağı şekilde saklayınız.



Çocuklar kabloları çekerek sıcak sıvıları üzerlerine dökebileceklerinden elektrikli su ısıtıcı gibi cihazların kablolarının sarkmadığından emin olunuz.



Çocuğunuz sıcak bir yüzey ya da sıvıya temas ettiğinde öncelikle yanığa neden olan etkenle teması hemen kesiniz. Yanık bölgesinde giysi varsa çocuğa zarar vermeden çıkarınız ya da keserek uzaklaştırınız. Yanan bölgeyi soğutmak için en az 10 dakika boyunca hafifçe akan soğuk su altına tutabilir, soğuk (buzsuz) suya daldırabilir ya da soğuk ve temiz bir bezle soğutabilirsiniz.

Yanık bölgesine hiçbir şey (yoğurt, diş macunu vb.) sürmeyiniz. Yara üzerine direkt buz koymayınız ve yaraya dokunmayınız. Yanık alanı çocuğun avuç içinden büyükse, yanık derin görünüyorsa (su toplama, renk değişikliği vb.) ya da ağrı azalmıyorsa zaman kaybetmeden bir sağlık kuruluşuna başvurunuz veya **112 Acil Servis** ile iletişime geçiniz.

Kimyasal Maddelerle İlgili Güvenlik Riskleri



Kimyasal maddelerle yaşanan kazalar; içilme, cilde temas etme ya da soluma yoluyla gerçekleşebilir ve çocuk sağlığı açısından ciddi sonuçlara yol açabilir. Çamaşır suyu, yağ çözücü, kireç sökücü, ilaç, böcek ilacı gibi evlerde yaygın olarak kullanılan ürünler yanlışlıkla içildiğinde ağız ve yemek borusunda kimyasal yanıklara; bulunduğu ya da ciltle temas ettiğinde ise zehirlenme ve solunum sorunlarına neden olabilir. Okul öncesi dönemde çocuklar, bu tür maddelerin tehlikeli etkilerini ayırt edemedikleri için risk altındadır. Bu nedenle ev ortamında alınacak koruyucu önlemler büyük önem taşır.

Kimyasal Maddelerle İlgili Riskleri Önlemek İçin Öneriler

-  Tuz ruhu, çamaşır suyu, lavabo açıcı gibi aşındırıcı temizlik maddeleri çocuklar için çok tehlikelidir. Bu ürünleri çocuğunuzun kesinlikle ulaşamayacağı, kilitli dolaplarda saklayınız.
-  İlaçları açıkta çocuğunuzun erişebileceği yerlerde bırakmayınız. Boş olsa bile ilaç kutuları ve şişelerini çocuğunuzun erişebileceği yerlerde bulundurmayınız.
-  Çocukların ilaçları merak edip denemesine yol açabileceğinden çocuğunuza ilacın “şeker” olduğunu hiçbir zaman söylemeyiniz.
-  Cüzdan, çanta gibi kolay erişilebilir yerlerde herhangi bir ilaç taşımamaya özen gösteriniz.

Kimyasal Maddelerle İlgili Güvenlik Riskleri



Böcek ilaçları, fare zehirleri, tarım ilaçları, mazot, motor yağı gibi bahçe ve otomotiv kimyasallarını çocuğunuzun bulunduğu alanlarda bulundurmayınız. Bu ürünleri zemine ya da çocuğunuzun erişebileceği yerlere koymaktan kaçınarak mutlaka kilit altında saklayınız.



Temizlik ürünlerini ve deterjanları asla yiyecek veya içecek kaplarına aktarmayınız. Tüm kimyasal maddeleri kendi orijinal ambalajlarında muhafaza ediniz.



Mümkünse çocuk kilitli kapağı olan temizlik ve bakım ürünlerini tercih ediniz.



Kimyasal maddelerin (tuz ruhu, çamaşır suyu vb.) yoğun olarak kullanıldığı veya ilaçlama yapılan ortamlarda işlemler tamamlanana kadar çocuğunuzun ortamda bulunmamasına ve sonrasında ortamın iyi havalandırılmasına dikkat ediniz.



Misafirlerinizin ilaç kullanması durumunda ilaçlarının çocuğunuzun ulaşamayacağı şekilde çantalarında kapalı olarak bulunduğundan emin olunuz.



Çocuğunuzun kimyasal bir maddeyi içtiğinden, soluduğundan ya da cildine temas ettiğinden şüpheleniyorsanız, emin olmasanız bile, durumu ciddiye alınız. Çocuğu kusturmaya çalışmayın ve ona herhangi bir yiyecek ve içecek vermeyiniz. Zaman kaybetmeden **112 Acil Servis** ile iletişime geçiniz veya çocuğunuzu en yakın sağlık kuruluşuna götürünüz.

Hava Yolu Tıkanıklığı ve Boğulma Riski



Hava yolu tıkanıklığı; yiyecek, içecek veya yabancı cisimlerin solunum yoluna kaçarak hava geçişini kısmen ya da tamamen engellemesi sonucu ortaya çıkan bir durumdur. Boğulma ise solunum yolunun tamamen tıkanması nedeniyle çocuğun nefes alamadığı ve acil müdahale gerektiren hayati bir tablodur.

Okul öncesi dönemde çocukların hava yolları anatomik olarak daha dar olduğu için küçük bir nesne ya da yiyecek parçası bile solunumu ciddi şekilde engelleyebilir. Bu yaş grubunda çiğneme ve yutma becerileri henüz gelişim sürecindedir. Ayrıca merak duygusunun yoğun olması, çocukların nesneleri ağız ya da burunlarına götürmelerine neden olabilir. Bu nedenle ev ortamında alınacak önleyici tedbirler, çocukların güvenliğinin korunmasında hayati öneme sahiptir.

Hava Yolu Tıkanıklığını Önlemek İçin Öneriler



Çocuğunuzun oturarak ve sakin bir şekilde yemek yemesini sağlayınız ve ağzında yiyecek varken konuşmasına izin vermeyiniz.



Oyun ve yemek alanlarını birbirinden ayırarak çocuğunuzun ağzında yiyecek varken oyun oynamasını önleyiniz.



Sert ve yuvarlak yiyecekleri (kuruyemiş, üzüm, zeytin gibi) çocuğunuzun yaşına uygun şekilde hazırlayınız. Örneğin üzümleri 5-6 yaşına kadar boyuna dörde bölerek veriniz. Çiğneme ve yutma becerileri yeterli değilse bu tür yiyecekleri vermeyiniz.

Hava Yolu Tıkanıklığı ve Boğulma Riski



Çocuğunuz yemek yerken mutlaka yanında olunuz.



Solunum yoluna kaçma riski taşıdığı için çerez, bakliyat (nohut, fasulye, bezelye vb.) gibi gıdalar ile tespih, kolye, toka gibi küçük nesnelerin evde çocukların ulaşamayacağı yerlerde bulundurulmasına dikkat ediniz.



Oyuncak seçerken yaşa uygunluğa dikkat ediniz. Küçük parça içermeyen, güvenli oyuncakları tercih ediniz. Oyuncaklarda kopmuş ya da eksilmiş parçalar olup olmadığını düzenli olarak kontrol ediniz.



Plastik poşet, ambalaj, balon, kablo gibi boğulma riski taşıyan gereçleri ortamdan kaldırınız. Çocuğunuzun uyku ve oyun alanlarında bu tür nesneleri bulundurmayınız.

İlk Yardım



Hava yolu tıkanıklığı, kimyasal maddeyle temas, yanık gibi durumlarda doğru ilk yardım uygulamalarının yapılması hayati önem taşır. Bu tür durumlarda yapılması gerekenlerin doğru şekilde uygulanması için ilk yardım eğitimleri alınması önerilir. Şüphe duyulan durumlarda gecikmeden **112 Acil Servis** ile iletişime geçilmesi ve en yakın sağlık kuruluşuna başvurulması gerekmektedir.

Kazalarda Aile–Okul İş Birlięi



Çocuğunuzun güvenliği evde başlar ve okul ortamında devam eder. Bu süreçte ailelerin öğretmenlerle düzenli iletişim kurması, öğretmenlerin ise gözlemledikleri riskli davranış ve durumları ailelerle zamanında paylaşması, güvenliğin sürekliliğini sağlar.

Kazaların önemli bir kısmı evde ve okulda benzer nedenlerle ortaya çıkabildiği için bu ortamlarda uygulanan güvenlik kurallarının birbirini desteklemesi ve birbiriyle tutarlı olması büyük önem taşır. Bu doğrultuda aile ve okul arasında geliştirilecek ortak bir yaklaşım, çocuğunuz için koruyucu bir çerçeve oluşturur.

Kıymetli Ebeveynler,

Çocukluk dönemi kazaları, alınacak önlemler ve bilinçli yaklaşımlar sayesinde büyük ölçüde önlenabilir. Çocuğunuzun gelişim özelliklerini dikkate alarak güvenli bir çevre oluşturmanız, riskleri erken fark etmeniz ve acil durumlarda doğru adımları atmanız güvenliği ve sağlığı için hayati önem taşır.

Hazırlanan video içeriğine sundukları kıymetli katkı ve desteklerinden dolayı Gazi Üniversitesi Çocuk Gastroenteroloji Bilim Dalı'ndan Prof. Dr. Buket Dalgıç ile Uzman Doktor Özlem Sümer Coşar'a teşekkür ederiz.

KAYNAKÇA

https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/cocuk-ergen-sagligi-db/Dokumanlar/Egitim_Dokumanlari/Halk/Cocuk_Guvenliginin_Saglanmasi_Programi_Halk_Egitimi.pdf

GÖRSEL KAYNAKÇA

Bu bültende kullanılan görseller <https://tr.123rf.com/> adresinden telif bedeli ödenerek kullanılmıştır.



TEMEL EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

tegm.meb.gov.tr



@mebtegm

Atatürk Blv. No 98 Milli Eğitim Bakanlığı
Kat 2 Blok A/B ve Kat 5 Blok A Kızılay
Çankaya/ANKARA